

4.7 Sosiale tjenester (VO nr 51)

4.7.1 Innledning

Virksomhetsområdet omfatter sosial rådgivning og veiledning, midlertidig bolig, introduksjonsordningen, kvalifiseringsordningen og økonomisk sosialhjelp. Enheten inngår som en del av NAV Ringsaker.

Hovedmål:

Fremme økonomisk trygghet, bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til økt likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer. Sikre flyktningene i kommunen reell likestilling, deltakelse og integrering i et flerkulturelt samfunn.

4.7.2 Oversiktstabeller

Tabell 4.7.2.1 Personalressurser (årsverk)

	31.12.2012	Budsjett 2013	Forslag 2014	Forslag 2015	Forslag 2016	Forslag 2017
Årsverk samlet	32,35	32,35	31,35	31,35	31,35	31,35

I forbindelse med overføring av bosettingsoppgaver fra NAV Sosiale tjenester til Servicesenteret overføres 1 årsverk fra NAV Sosiale tjenester til Servicesenteret fra og med 1.1.2014. Stillingen skal også ivareta koordineringsoppgaver innenfor flyktningområdet.

Tabell 4.7.2.2 Drifts- og investeringsbudsjett (kr 1.000)

	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Forslag 2014	Forslag 2015	Forslag 2016	Forslag 2017
Driftsutgifter	78 836	63 956	67 363	67 755	67 884	68 012
Driftsinntekter	14 184	3 472	2 993	2 993	2 993	2 993
Netto driftsutgifter	64 652	60 484	64 370	64 762	64 891	65 019
Investeringsutgifter	2 047	0	0	0	0	0
Investeringsinntekt	230	0	0	0	0	0
Netto investeringsutgifter	1 817	0	0	0	0	0

4.7.3 Behovsvurderinger

Lov om sosiale tjenester er ment å være sikkerhetsnettet i velferdsstaten. Sosialtjenesten skal gi råd og veiledning, herunder økonomisk rådgivning. Videre økonomisk stønad, midlertidig bolig, individuell plan og kvalifiseringsprogram. Sosialtjenestens oppgaver, herunder antall brukere og type problematikk, må således i stor grad sees i sammenheng med den generelle konjunktursituasjonen i samfunnet, slik som arbeids- og boligmarkedet, hvordan brukere fanges opp av annen lovgivning og hvordan andre samfunnsinstitusjoner utøver sine oppgaver og tjenester. Enhetens utfordringer er således å dekke brukerens udekkede behov, etterleve lov om sosiale tjenester, og samtidig avlevere et regnskap innenfor vedtatt budsjettramme.

Etter etableringen av NAV Ringsaker har enheten i perioden 2009-2012 hatt negative avvik hvert år. Prognosen for 2013 tilsier et merforbruk på til sammen 5,3 mill. kroner. Med foreliggende budsjettramme er det betydelig risiko for merforbruk også i 2014. Rådmannen vil følge utviklingen innenfor sosiale tjenester nøye.

Under vises utvalgte nøkkeltall for sosiale tjenester.

Tabell 4.7.3.1 Brutto driftsutgifter pr sosialhjelpsmottaker (Kostra)

År	Ringsaker	Gruppe 13	Hamar	Stange	Gjøvik
2009	61 892	75 732	68 135	66 987	59 005
2010	58 856	76 049	70 471	85 583	61 519
2011	61 086	80 736	73 555	92 837	64 061
2012	65 835	:	76 310	137 375	62 805

Tabell 4.7.3.2 Gjennomsnittlig stønadslengde måneder (Kostra)

År	Ringsaker	Gruppe 13	Hamar	Stange	Gjøvik
2009	4,4	5,0	6,8	5,9	5,0
2010	3,9	4,9	6,4	5,9	5,0
2011	3,9	:	6,4	5,9	4,7
2012	4,3	:	6,4	6,1	4,9

Tabell 4.7.3.3 Gjennomsnittlig utbetaling pr bruker pr måned (Kostra)

År	Ringsaker	Gruppe 13	Hamar	Stange	Gjøvik
2009	8 731	7 642	6 043	6 13	6 488
2010	8 457	7 495	6 307	5 759	6 275
2011	8 564	:	6 592	6 209	7 349
2012	8 901	:	7 016	6 304	7 318

Tabell 4.7.3.4 Antall brukere pr måned i gjennomsnitt (Velferd)

År	Totalt	25 +	18 – 24
2010	346	263	83
2011	365	285	80
2012	375	295	80
2013 (1-8)	394	311	83

Tabellene over viser at tjenesten leverer gode resultater. Selv om Ringsaker har høyere gjennomsnittlig utbetaling pr bruker pr måned sammenlignet med Hamar, Stange og Gjøvik, er den samlede utbetalingen av sosialhjelp pr mottaker likevel lavere enn Hamar og Stange. Dette skyldes at Ringsaker har kortere gjennomsnittlig stønadslengde. Dette viser at enheten drives kostnadseffektivt.

Økning i antall brukere

Det prognostiserte merforbruket for 2013 kan tilskrives en vesentlig økning i antall brukere som mottar månedlig sosialhjelp, sammenlignet med samme periode 2012. I årets åtte første måneder har antall brukere økt med 7 %. Årsaken til dette er sammensatt. Fra 15.5.2013 – 19.8.2013 har det vært stans i bruk av statlige tiltaksvirkemidler. Det er fortsatt begrensninger i bruken. Dette medfører at flere mottakere av sosialhjelp risikerer å bli lengre på full sosialhjelp og ikke får tilgang til kvalifiserende og arbeidsrettede tiltak.

Mange personer som har den statlige ytelsen Arbeidsavklaringspenger (AAP) har maksimumsvedtak på 4 år som utløper 28.2.2014. På landsbasis er dette 66.000 personer, og Ringsakers andel av dette er 700. Foreløpige tall fra det pågående arbeidet i NAV Ringsaker viser at 1/3 vil avklares til varig ytelse, 1/3 vil avklares til arbeid/arbeidskvalifisering med videre AAP og 1/3 vil avklares til arbeid og uavklart inntektssikring. Flere i den siste gruppa vil kunne ha krav på sosialstønad. I og med at avklaringsarbeidet pågår er dette usikre tall, men det er grunn til å melde bekymring for sosialhjelpsbudsjettet for 2014. Utover dette har en i 2013 erfart at praktiseringen av inngangsvilkårene til AAP har blitt innskjerpet, noe som har medført at det har blitt vanskeligere for sosialtjenestens brukere å få innvilget denne stønaden. Antallet nye brukere i 2013 er noe lavere enn for samme tidsperiode i 2012. Samtidig er antall brukere som mottar sosialhjelp, hver måned, høyere i 2013. Dette viser at brukerne blir gående i lengre tid på sosialhjelp. De statlige stønadene er for mange brukere for lave, slik at de må suppleres med økonomisk sosialhjelp.

Ringsakers nabokommuner melder også om at utgiftene til sosialstønad og antall brukere går opp.

Økte boutgifter

Det har i de senere år vært et misforhold mellom tilbud og etterspørsel etter utleieboliger i det private leiemarkedet i Brumunddal og Moelv. Forholdet bekreftes også av statistikk fra Bygg og eiendom. Dette har bidratt til økte boutgifter i kommunen, som igjen har konsekvenser for utbetaling av sosialhjelp. Fra 2011 har utbetaling av stønad til husleie økt betydelig. Sammenlignet med de åtte første månedene i 2012 har utbetalingene økt med 17 % i 2013, hvilket utgjør en økning på 1,1 mill. kroner.

Ungdom

NAV Ringsaker har et eget ungdomsteam som kun består av kommunalt ansatte. De samarbeider tett med bl.a. Oppfølgingstjenesten (OT) i den videregående skole, som også er samlokalisert med NAV Ringsaker. Det foretas fellessamtaler med denne tjenesten for elever som er i ferd med å falle ut av videregående skole. Ringsaker videregående skole hadde tidligere et 3-årig (i noen tilfeller 4-årig) tilbud gjennom SAK – skole og arbeidsforberedende kurs, som ivaretok ungdom som er i oppfølgingstjenestens målgruppe, med behov for tilrettelegging og tett individuell oppfølging. Fra 2012 er tilbudet redusert. I dag tilbyr Ringsaker videregående skole et ettårig tilbud som heter «finn din vei», til samme målgruppe. Målet er at de etter dette året skal kunne starte på et ordinært løp på videregående skole. Tjenestens erfaring er at de aller fleste ikke er klare for dette, og isteden henvender seg til NAV med ønske om praksisplass eller andre arbeidsrettede tiltak.

Teamet deltar også i TIUR-prosjektet (tidlig intervensjon ungdom og rus), samt i oppvekstteamet etablert via SLT (samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak). Hvor mange som følges opp av ungdomsteamet varierer gjennom året. I juni var tallet 151 ungdommer under 25 år. 84 av disse mottok sosialhjelp, og for 63 % av disse ungdommene var dette hovedinntektskilden. 17 % av ungdommene som mottok sosialhjelp i juni er kartlagt til å ha et rusproblem av en slik art at de ikke er aktuelle for arbeidsmarkedstiltak. Dette aktualiserer behovet for et tettere samarbeid med Psykisk helse og rus. 18 % av ungdommene som mottar sosialhjelp har omsorg for små barn og er derfor midlertidig uaktuelle for arbeidsmarkedstiltak. 18 % har kvalifiseringsstønad som hovedinntektskilde og er i et forpliktende kvalifiseringsløp. Utover de ungdommene som det kommunale ungdomsteamet følger opp, mottok 78 ungdommer arbeidsavklaringspenger i juni. 40 hadde dagpenger og 8 hadde individstønad gjennom deltakelse i arbeidspraksis.

Det kommunale ungdomsteamet etablerte den 19.9.2011 et eget Ungdomsmottak. Formålet med dette var å skape større tilgjengelighet og å øke forutsetningene for tidlig intervensjon for å forebygge utbetaling av sosialhjelp. I Ungdomsmottaket gis det råd og veiledning og nye ungdommer kartlegges og avklares. Fra januar til august 2013 er det registrert 94 henvendelser mot 114 i samme periode i 2012. Forklaringen er at en i større grad møter ungdommen på andre arenaer utenfor NAV kontoret.

Tabell 4.7.3.5 Gjennomsnittlig antall sosialhjelpsmottakere 18 – 24 år, januar - august 2009-2013 (Velferd)

År	2009	2010	2011	2012	2013
Antall	66	81	80	76	83

KVP

Kvalifiseringsprogrammet (KVP) gjelder for personer i yrkesaktiv alder med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne, og ingen eller svært begrensede ytelser til livsopphold etter folketrygdloven eller arbeidsmarkedsløven. Ordningen er kommunal og skal bidra til å styrke den enkeltes muligheter på arbeidsmarkedet som et alternativ til sosialhjelp. Antall brukere som har deltatt hvert år har endret seg fra oppstarten i 2009.

Tabell 4.7.3.6 Gjennomsnittlig antall deltakere i KVP pr mnd. fra 2009 til 2013 (Velferd)

År	2009	2010	2011	2012	2013
Antall	29	54	56	45	39

Antall deltakere forventes å øke noe igjen i 2014 med bakgrunn i innstramminger i bruk av statlige tiltaksvirkemidler og strengere praktisering av regelverket for innvilgelse av AAP.

Flyktingetjenesten

Kommunestyret har vedtatt at kommunen skal bosette 30 flykninger pr år fra og med 2013. Forrige bosettingsvedtak var på 25 pr år. Alle bosatte har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram. For 2014 legges det derfor til grunn noen flere deltakere enn i 2013. Introduksjonsprogrammet skal være helårig og på fulltid i to år, unntaksvis opp til tre år. Dette er det viktigste virkemiddelet for å gjøre nybosatte flykninger selvhjulpne på sikt. Det er foretatt en gjennomgang av organiseringen av flykningarbeidet i NAV Ringsaker. Som resultat av denne gjennomgangen foreslås ansvaret for bosettingsarbeidet flyttet fra NAV til Servicesenteret. I forbindelse med Boligsosialt utviklingsprogram ble ansvaret for anskaffelse av bolig ved førstegangs bosetting overført til Servicesenteret i 2011. Erfaringen med dette har vært positiv, ikke minst tydeliggjort gjennom Servicesenterets nære samarbeid med Bygg og eiendom. En ser det nå hensiktsmessig også å flytte andre oppgaver i forbindelse med bosetting over til Servicesenteret. Det gjelder praktiske oppgaver som klargjøring av bolig, innkjøp av innbo, boligskole, samt koordineringsfunksjonen/kontakten med IMDI. Det samme gjelder sekretærfunksjonen for innvandrerrådet og ansvaret for å koordinere det tverretatlige forumet for flykninger. I forbindelse med oppgaveflyttingen fra NAV til Servicesenteret overføres 1 årsverk fra 1.1.2014, jf. tabell 4.7.2.1.

4.7.4 Resultatmål – styringskort

Fokusområder og indikatorer	Målemetode/kilde	Mål	Akseptabelt
Brukere			
Tjenester tilpasset brukernes behov			
Tilfredshet med tjenestene	Brukerundersøkelse	5,0	4,0
Kvaliteten på tjenestene	Brukerundersøkelse	5,0	4,0
Dialog med brukerne			
Tilfredshet med samarbeid og medvirkning	Brukerundersøkelse	5,0	4,0
Tilfredshet med informasjon	Brukerundersøkelse	5,0	4,0
Medarbeidere			
Engasjement og kompetanse			
Brukernes tilfredshet med ansattes engasjement og kompetanse	Brukerundersøkelse	5,0	4,0
Ansattes tilfredshet med engasjement og kompetanse	Medarbeiderundersøkelse	5,0	4,0
Læring og fornyelse			
Ansattes tilfredshet med læring og fornyelse	Medarbeiderundersøkelse	5,0	4,0
Medarbeiderskap (spm: 2,4,18,32)	Medarbeiderundersøkelse	5,0	4,0
Organisasjon			
Arbeidsmiljø			
Ansattes tilfredshet med arbeidsmiljø	Medarbeiderundersøkelse	5,0	4,0
Ansattes stolthet over egen arbeidsplass	Medarbeiderundersøkelse	5,0	4,0
Sykefravær	Visma HRM (Ansatt)	6 %	7 %
Ledelse			
Ansattes tilfredshet med ledelsen	Medarbeiderundersøkelse	5,0	4,0
Ledelse (et samlet resultat av andre ind.)		5,0	4,0
Økonomi			
Økonomistyring			
Avvik i % hittil i år, regnskap ift. budsjett	Regnskap/budsjett	0 % +	0 % +
Avvik i %, årsprognose ift. budsjett	Regnskap/budsjett	0 % +	0 % +

4.7.5 Standardendringer og nye driftstiltak

For budsjett 2014 legges følgende forutsetninger til grunn:

- Arbeidsledighet som i 2013
- Flere brukere enn i 2013
- Strømutgifter på samme nivå som i 2013
- Høyere boutgifter på grunn av økende ubalanse mellom tilbud og etterspørsel i leiemarkedet
- Fortsatt lavt rentenivå
- Statlige tiltaksvirkemidler som på dagens nivå
- Noen flere introduksjonsprogramdeltakere enn i 2013
- Noen flere kvalifiseringsprogramdeltakere enn i 2013

Med foreliggende budsjettramme er det risiko for merforbruk også i 2014.

Styrking av sosialhjelpsbudsjettet

Sosialhjelpsbudsjettet er styrket med kr 2.710.000 i 2014. Prognosen for 2013 viser et betydelig merforbruk bl.a. på grunn av flere brukere, flere mottakere som blir lengre på sosialhjelp og økte boutgifter, dette er nærmere kommentert i teksten ovenfor.

Økt bosetting av flyktninger – økt sosialhjelp

I k.sak 103/2012 ble det vedtatt at Ringsaker kommune skal ta imot i snitt 30 flyktninger pr år, inkludert familiegjenforeninger i perioden 2013-2016. Dette vil føre til økte utgifter til introduksjonsstønad, bo- og livsopphold og tilleggsytelser i 2014. Sosialhjelpsbudsjettet økes derfor med kr 798.000 i 2014.